

PHÁT TRIỂN CÂY ĂN TRÁI TỈNH ĐỒNG THÁP – THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

HOÀNG THỊ VIỆT HÀ*

TÓM TẮT

Đồng Tháp có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển ngành trồng cây ăn trái. Tuy nhiên, hiện ngành trồng cây ăn trái của Tỉnh vẫn còn nhiều hạn chế như: chất lượng cây trái còn thấp, chưa đồng đều, sản xuất còn nặng tính tự phát, nhỏ lẻ, manh mún; thị trường đầu ra chưa ổn định;... Do đó, việc thực hiện các giải pháp nhằm thúc đẩy sự phát triển của ngành trồng cây ăn trái trên địa bàn Tỉnh là rất quan trọng và cần thiết.

ABSTRACT

Developing fruit-tree growing in Dong Thap province – status and solution

Dong Thap has favorable conditions for developing fruit-tree growing. However, fruit-tree growing section of the province still has many weaknesses such as: fruit and tree quality is low, uneven, the production is spontaneous, small, fragmented, the output market is unstable ... Therefore, the implementation of solutions to promote the development of fruit-tree growing in the province is very necessary.

Đồng Tháp là một tỉnh thuộc vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), có khí hậu nhiệt đới cận xích đạo, thời gian chiếu sáng dài và nền nhiệt luôn cao quanh năm (nhiệt độ trung bình từ 27,0⁰C - 27,3⁰C, tổng nhiệt hoạt động từ 9.700 - 9.800⁰C, tổng lượng bức xạ khoảng 140 kcal/cm²/năm) [3; tr.15] rất thích hợp đối với các loại cây ăn trái nhiệt đới như xoài, nhãn, chôm chôm,... Đất với 4 nhóm chính, trong đó đất phù sa 191.769 ha, chiếm 56,84% diện tích tự nhiên, đất xám chiếm 6,57% [1; tr.5] thích hợp để trồng cây ăn trái. Lượng mưa lớn từ 1.682 mm – 2.005 mm, hệ thống sông ngòi, kênh rạch chằng chịt là nguồn cung cấp nước tưới dồi dào cho sản xuất nông nghiệp nói chung và cây ăn trái nói riêng.

Đồng Tháp là một trong số các tỉnh

sản xuất cây ăn trái trọng điểm, góp phần lớn vào nguồn cung trái cây xuất khẩu ở khu vực ĐBSCL. Tuy nhiên, ngành sản xuất cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp cũng đang phải đối mặt với nhiều khó khăn, như: chất lượng cây trái chưa đồng đều, giá cả thường xuyên biến động, tình trạng “được mùa rớt giá, được giá mất mùa”... vẫn là những hạn chế chưa thể khắc phục.

2. Tình hình sản xuất cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp

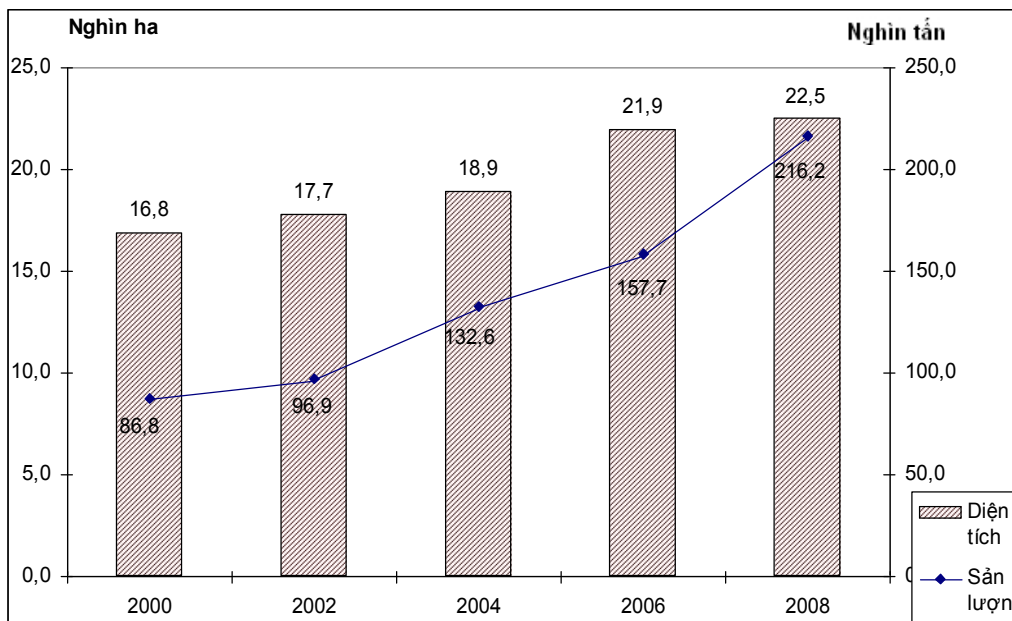
2.1. Những thành tựu

Cây ăn trái là một thế mạnh nổi bật, chiếm 4,4% diện tích và 6,8% sản lượng các loại cây trồng của Tỉnh.

Diện tích và sản lượng cây ăn trái liên tục tăng và khá ổn định: giai đoạn 2001 - 2008 diện tích tăng 3,7%/năm, sản lượng tăng 12,4%/năm. [Xử lý theo nguồn 5; tr.111]

* ThS, Khoa Địa lí Trường Đại học Đồng Tháp

Biểu đồ: Diện tích, sản lượng cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp thời kỳ 2000 – 2008 (Xử lý theo nguồn 5; tr.112)

GTSX cây ăn trái năm 2008 đạt 1,4 tỉ đồng, tăng 12,1% so với năm 2007. GTSX/ha đất gieo trồng đạt 62,5 triệu đồng. [2]

Một số sản phẩm đã tạo được danh tiếng trên thị trường và trở thành những sản phẩm có thương hiệu mạnh ở cả trong và ngoài nước như: xoài Cát Chu, xoài cát Hòa Lộc, quýt hồng Lai Vung, nhãn Châu Thành...

Bảng 1. Diện tích và sản lượng một số cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2000 – 2008 Diện tích (ha); Sản lượng (tấn)

Năm	Xoài		Nhãn		Cam, quýt, bưởi	
	Diện tích	Sản lượng	Diện tích	Sản lượng	Diện tích	Sản lượng
2000	3.662	12.557	6.191	22.837	2.962	19.619
2003	4.418	18.259	6.731	30.151	2.900	23.524
2005	6.143	36.766	6.401	51.271	2.459	22.065
2007	7.283	44.391	5.873	60.901	2.906	31.013
2008	7.750	60.330	5.441	61.403	3.491	44.101

(Nguồn 5; tr.112 – 115)

Cây xoài tăng nhanh về diện tích và là cây ăn trái quan trọng nhất của tỉnh Đồng Tháp: năm 2008, diện tích xoài tăng 2,1 lần, sản lượng tăng 4,8 lần so với năm 2000. Đồng Tháp hiện là tỉnh đứng

đầu về diện tích xoài ở ĐBSCL (chiếm 17,5% toàn vùng) và đứng thứ 2 cả nước (sau Đồng Nai); sản lượng xoài đứng thứ 2 vùng ĐBSCL – chiếm 17,8% (sau Tiền Giang) và đứng thứ 2 cả nước [6].

2.2. Những khó khăn, hạn chế

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, ngành trồng cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp hiện vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục như:

- Về số lượng: Chưa sản xuất được sản phẩm với khối lượng lớn, đồng nhất do tình trạng manh mún, tự phát trong sản xuất, thiếu tính liên kết và quy hoạch. Việc thiếu thông tin cũng làm cho ngành sản xuất cây ăn trái của Tỉnh chưa có được những điều chỉnh về diện tích phù hợp với những biến động thị trường.

- Về chất lượng:

+ Bằng cảm quan, chúng ta có thể cảm nhận được một số loại trái cây của Đồng Tháp có mùi vị thơm ngon hơn hoặc bằng với các sản phẩm cùng loại do các địa phương, các nước khác sản xuất. Nhưng do kỹ thuật bảo quản chưa tốt nên mau xuống cấp, mất giá.

+ Phần lớn trái cây tỉnh Đồng Tháp chưa đạt tiêu chuẩn xuất khẩu vì hình thức, trọng lượng và hình dạng không đồng nhất.

+ Nhiều chỉ tiêu kỹ thuật của trái cây Đồng Tháp chưa đạt tiêu chuẩn.

➤ Có thể kể đến các nguyên nhân hạn chế về chất lượng như sau:

- Giống cây bị pha tạp do lai tạo từ nhiều nguồn nên tính đồng nhất về quy cách, chủng loại, màu sắc chưa cao.

- Quy trình công nghệ chăm sóc chủ yếu theo phương thức truyền thống, để cho cây trái phát triển tự nhiên, chưa chú ý nhiều đến công nghệ tía cành, tạo tán cho cây.

- Đội ngũ cán bộ khuyến nông còn thiếu về số lượng, yếu về chất lượng.

Vì vậy, người nông dân vẫn phải tự lo cho cây trái của mình là chính.

- Kỹ thuật thu hái còn theo cảm tính, chưa có được sự hướng dẫn về kỹ thuật thu hoạch phù hợp với độ chín của trái.

- Chuyển giao kỹ thuật về công nghệ sau thu hoạch chưa được phổ biến rộng rãi, thiếu cơ sở chế biến, bảo quản, đóng gói ngay tại vườn. Theo thống kê, lượng trái cây ở Việt Nam nói chung và Đồng Tháp nói riêng, chủ yếu là tiêu thụ dạng tươi chiếm đến 85% sản lượng, còn lại qua chế biến, đóng hộp xuất khẩu chiếm khoảng 15%. Tuy nhiên, việc chế biến trái cây lại rất thủ công với công nghệ lạc hậu nên tỷ lệ hư hao của trái cây lên đến 30% [9] và không thể vận chuyển đến được những thị trường xa với chất lượng đạt theo yêu cầu của người mua hàng.

- Về giá cả:

+ Giá các loại trái cây ở Đồng Tháp nói riêng và ở nước ta nói chung thấp hơn so với các sản phẩm cùng loại nhập ngoại. Ví dụ như, xoài cát Hòa Lộc thịt dai, ngọt đậm đà chỉ 10.000 đồng/kg, nhưng xoài Đài Loan thịt bở, lờ lợ có giá đến 35.000 đồng/kg. [11]

+ Giá cả không ổn định do chưa tìm được đầu ra có tính chiến lược, thiếu cơ chế trợ giá từ Nhà nước, thiếu tính liên kết giữa nhà vườn với nhà doanh nghiệp. Ví dụ: Vào tháng 4 –2009, do là thời gian chính vụ nên giá xoài ở ĐBSCL giảm từ 5.000 – 10.000 đồng/kg so với các tháng đầu năm [12].

- Về sức cạnh tranh:

+ Khả năng cạnh tranh của trái cây ở nước ta nói chung và Đồng Tháp nói riêng còn thấp. Nhất là trong quá trình gia nhập tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), sự xâm nhập của các loại trái cây nước ngoài có chất lượng cao hơn nhưng giá thành lại rẻ hơn càng làm cho sự cạnh tranh trở nên gay gắt hơn ngay trên thị trường nội địa.

➤ Nguyên nhân của tình trạng này là:

- Trái cây ở Đồng Tháp chưa đáp ứng các tiêu chuẩn kỹ thuật của thị trường nhập khẩu cả về số lượng, hình thức, về dư lượng thuốc bảo vệ thực vật, chất bảo quản...

- Việc xây dựng thương hiệu: Phần lớn nhà vườn chưa quan tâm đến việc đăng ký bảo hộ thương hiệu sản phẩm do họ còn ngại trong việc xin đăng ký thương hiệu, tốn chi phí và thời gian. Hơn nữa, khi đã xây dựng được thương hiệu thì khâu quản lý thương hiệu lại là một việc khó, làm cho người sản xuất chân chính gặp nhiều thiệt hại.

- Về xúc tiến thương mại: Công tác xúc tiến thương mại trái cây cả trên thị trường nội địa và xuất khẩu chưa được chú ý. Mạng lưới phân phối còn ít và hoạt động kém hiệu quả. Hiện nay trên địa bàn Tỉnh mới chỉ có 01 chợ đầu mối trái cây ở huyện Cao Lãnh và 01 chợ đầu mối nông sản ở huyện Thanh Bình, nhưng quy mô nhỏ, hoạt động chủ yếu theo mùa vụ. Còn lại, phần lớn nông dân tự tìm đầu ra cho sản phẩm bằng việc bán cho các thương lái, nhưng bấp bênh và thường bị ép giá.

3. Một số giải pháp phát triển ngành sản xuất cây ăn trái tỉnh Đồng Tháp

3.1. Các giải pháp vĩ mô

- Sự can thiệp kịp thời của Nhà nước là nhân tố quan trọng thực hiện thành công các giải pháp nâng cao sức cạnh tranh cho trái cây thông qua việc đàm phán cấp chính phủ với các nước bạn hàng; xây dựng, quảng bá thương hiệu quốc gia; xây dựng hành lang pháp lý để phát triển, nhập khẩu giống mới...

- Chính quyền Tỉnh giữ vai trò quan trọng trong việc xây dựng sức mạnh cạnh tranh cho sản phẩm xuất khẩu của địa phương; quản lý nguồn nhân lực; thực hiện các chính sách khuyến nông; xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật; xây dựng mối liên kết giữa các nhà sản xuất, giữa các địa phương thành vùng nguyên liệu tập trung có chất lượng cao, đồng đều, sản lượng lớn...

- Quan tâm đến giống cây trồng bằng các biện pháp: quy hoạch lại các cơ sở sản xuất giống; thực hiện các biện pháp trợ giá mua giống cho nhà vườn; khuyến khích nhà vườn nhập các loại giống trái cây tốt, lạ, các giống dự đoán sẽ có nhu cầu lớn trên thị trường,...

- Xây dựng hệ thống kiểm tra và vệ sinh thực phẩm đối với trái cây ở cấp hợp tác xã và thành lập tổ kiểm tra chuyên môn cấp huyện.

- + Tạo môi trường thông thoáng, chính sách hợp lý, tăng cường thu hút đầu tư, đặc biệt cần có chế độ ưu đãi đầu tư vào các lĩnh vực chế biến và xuất khẩu.

- Phát triển thương hiệu cho trái cây Đồng Tháp nhằm tạo lòng tin cho khách

hàng, tăng vị thế của hàng hóa trái cây tỉnh nhà.

- Huy động sự đóng góp của nhà nông, của các doanh nghiệp có liên quan, kết hợp với sử dụng ngân sách địa phương tổ chức lớp tập huấn những kiến thức cơ bản cho nhà nông về trồng cây ăn trái, kiến thức về hội nhập... nhằm nâng cao nhận thức của họ trong việc sản xuất trái cây hàng hóa.

3.2. Các giải pháp vi mô

Đây là hệ thống giải pháp dành cho các nhà vườn và nhà doanh nghiệp.

- Để nâng cao chất lượng trái cây, trước tiên người nông dân phải mạnh dạn thay những giống cây ăn trái chất lượng kém đang trồng bằng những giống mới chất lượng cao hơn, cụ thể là trồng bưởi da xanh, Năm Roi thay bưởi chua, trồng xoài cát Hòa Lộc để thay các giống xoài ghép.

- Các nhà sản xuất phải liên kết với nhau, thành lập các hợp tác xã, tổ sản xuất và tiêu thụ nông sản để nâng cao sức cạnh tranh, tăng cường năng lực tài chính, ứng dụng kỹ thuật vào sản xuất, bảo quản và chế biến trái cây...

- Chính quyền địa phương tiến hành rà soát, quy hoạch các vùng chuyên canh trái cây đặc sản có qui mô từ 1.000 ha trở lên trên cơ sở phát triển gắn với các điều kiện lợi thế của từng vùng sinh thái, hạ tầng, thương hiệu [8]. Cụ thể ở tỉnh Đồng Tháp đó là: xoài cát Chu, xoài cát Hòa Lộc, quýt hồng Lai Vung, nhãn Châu

Thành. Đặc biệt hạn chế việc trồng xen nhiều loài cây trên cùng một diện tích.

- Thực hiện đồng bộ bốn khâu sản xuất, thu mua, chế biến – bảo quản và tiêu thụ với chương trình liên kết bốn nhà (Nhà nước, nhà nông, nhà khoa học, nhà doanh nghiệp).

Trong đó, Nhà nước đảm nhiệm việc xây dựng chính sách, tạo hành lang pháp lý hỗ trợ nông dân sản xuất và tiêu thụ sản phẩm. Nhà khoa học có nhiệm vụ nghiên cứu, cải tạo nguồn giống cây ăn trái, hướng dẫn nông dân áp dụng những kỹ thuật tiên tiến (như tiêu chuẩn GAP) để sản xuất những loại trái cây an toàn. Nhà doanh nghiệp đóng vai trò trong khâu thu mua, chế biến và tiêu thụ, tạo đầu ra ổn định cho sản phẩm cây ăn trái của tỉnh Đồng Tháp.

- Các doanh nghiệp cần hỗ trợ nhà vườn nâng cao công nghệ sau thu hoạch và bảo quản nông sản và gắn với chế biến tại chỗ để tạo ra sản phẩm có giá trị kinh tế cao. Nâng cao chất lượng hàng nông sản theo hướng sản xuất sạch, an toàn vệ sinh thực phẩm, hạn chế sử dụng phân bón và thuốc trừ sâu hóa học thay bằng phân bón hữu cơ, vi sinh.

Có thể nói, việc đánh giá hiện trạng và đề xuất các giải pháp nhằm phát triển cây ăn trái ở tỉnh Đồng Tháp trong giai đoạn hiện nay là rất cần thiết. Mỗi giải pháp có những ưu điểm riêng, vì vậy trong quá trình thực hiện cần phải áp dụng đồng bộ, linh hoạt để đạt hiệu quả cao nhất.

(Xem tiếp trang 97)

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Đồng Tháp (2008), *Du địa chỉ tỉnh Đồng Tháp*, tập 1.
2. Cục thống kê Đồng Tháp (2008), *Báo cáo Giá trị sản xuất ngành nông nghiệp năm 2008*.
3. Cục thống kê Đồng Tháp, *Niên giám thống kê tỉnh Đồng Tháp 2008*.
4. *Niên giám thống kê 2008*, Nxb Thống kê 2009
5. Hà Thị Ngọc Oanh (2004), *Một số giải pháp nâng cao sức cạnh tranh cho hàng hóa trái cây xuất khẩu của đồng bằng sông Cửu Long trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế*, Luận án Tiến sĩ kinh tế, Hà Nội.
6. Sở NN&PTNT Đồng Tháp, *Báo cáo chính Quy hoạch và Phát triển nông nghiệp, nông thôn tỉnh Đồng Tháp đến năm 2020*.
7. <http://vneconomy.vn/69810P0C10/the-chan-vac-cho-trai-cay-dbscl.htm>
8. <http://www.sggp.org.vn/nongnghiepkt/2007/8/115330/>
9. <http://vietbao.vn/Kinh-te/Trai-cay-DBSCL-van-khong-du-suc-tranh/70052642/87/>
10. <http://www.dongthap.gov.vn/wps/portal/sonongnghiep/>
11. <http://www.lantabrand.com/cat1news1312.html>
12. *Trang tin xúc tiến thương mại, bộ NN Việt Nam*: <http://xttm.agroviet.gov.vn/Site/vi-VN/64/198/23763/Default.aspx>